

Vergaderjaar 2005–2006

30 070

Wijziging van de wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 in verband met de invoering van een nieuw stelsel voor bewaking en beveiliging

Nr. 7

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 4 oktober 2005

De regering heeft met belangstelling kennis genomen van het verslag en is erkentelijk voor de steun die verschillende fracties geven aan het nieuwe stelsel van bewaken en beveiligen en aan dit wetsvoorstel dat uit dit stelsel voortvloeit. De door de verschillende fracties gestelde vragen zullen wij in deze nota beantwoorden.

Deze nota wordt uitgebracht mede namens de Minister-President, Minister van Algemene Zaken, de Minister van Defensie en de Minister van Justitie.

Inhoudsopgave

I. Algemeen deel

Het nieuwe stelsel van bewaken en beveiligen en de inlichtingen- en veiligheidsdiensten
De risicobenadering
Begrenzings van de nieuwe taak
Taakomschrijving MIVD
Onderzoeksmiddelen

II. Artikelen

I. ALGEMEEN DEEL

Het nieuwe stelsel van bewaken en beveiligen en de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

De leden van de PvdA-fractie missen in de memorie van toelichting een duidelijke en principiële uiteenzetting over de noodzaak van de voorgestelde uitbreiding van taken en werkzaamheden van deze diensten. Van oudsher leveren de inlichtingen- en veiligheidsdiensten dreigingsgerelateerde informatie ten behoeve van het stelsel van bewaken en beveiligen. Een van de aanbevelingen uit het rapport van de commissie Van de Haak betrof de noodzaak tot wijziging van het stelsel van bewaken

en beveiligen. In het nieuwe stelsel zal ten eerste meer structureel, transparanter en beter gefundeerd overwogen worden ten aanzien van de vraag voor welke personen, objecten en diensten bewaking en beveiliging mogelijk dient te worden. Ten tweede wordt de gewenste bewaking en beveiliging van een persoon of object niet meer hoofdzakelijk gebaseerd op dreigingsgerelateerde informatie afkomstig uit onderzoek door politie, inlichtingen- en veiligheidsdiensten, maar zullen ook potentiële dreigingen worden geïnventariseerd en geanalyseerd (de zgn. risico-benadering). In de nota Nieuw stelsel bewaken en beveiligen (Kamerstukken II 2002/03, 28 974, nrs. 1 en 2, in het vervolg: de stelselnota) wordt geconstateerd dat additionele wetgeving nodig is om het mogelijk te maken dat de inlichtingen- en veiligheidsdiensten onderzoek doen naar personen en organisaties waarvan een mogelijke (potentiële) dreiging uitgaat richting een te bewaken of te beveiligen persoon, object of dienst. Het onderhavige wetsvoorstel voorziet slechts in die geconstateerde leemte in de wetgeving. Naar het oordeel van de regering zijn de taken en werkzaamheden van de diensten in het kader van het stelsel van bewaken en beveiligen in voldoende mate toegelicht in de stelselnota, zodat de toelichting bij het wetsvoorstel zich kan concentreren op datgene wat het doel is van dit wetsvoorstel, te weten het mogelijk te maken dat de diensten in het kader van het stelsel ook onderzoek doen naar potentiële dreigingen.

Deze leden vragen voorts of een indicatie gegeven kan worden van de omvang van de groep personen die onder bijzondere verantwoordelijkheid van de rijksoverheid zal vallen, in hoeverre de omvang van deze groep mede afhankelijk is van de capaciteit die bij de inlichtingendiensten voor bewaking en beveiliging beschikbaar is en hoe ter zake de prioriteiten worden bepaald.

Wij wijzen deze leden erop dat de groep personen, objecten en diensten waarvoor de rijksoverheid een bijzondere verantwoordelijkheid draagt nader is geduid in de stelselnota en de Circulaire bewaking en beveiliging van personen, objecten en diensten. Een en ander staat los van eventuele capaciteitsdiscussies. Prioriteiten in capaciteit worden per geval bepaald, afhankelijk van de ernst/waarschijnlijkheid van de dreiging. In zijn algemeenheid zijn daarover geen verdere uitspraken te doen. In het kader van de terrorismebrief (brief van 24 januari 2005, Kamerstukken II 2004/05, 29 754, nr. 5) vindt verdere uitbreiding van capaciteit plaats.

De leden van de PvdA-fractie hebben gezien dat het voornemen bestaat binnen bestaande onderzoeken «een zekere accentuering» te laten plaatsvinden doordat gericht wordt nagegaan in hoeverre vanuit onderzochte personen en organisaties dreigingen uitgaan in de richting van personen en objecten die op de limitatieve lijst van de rijksoverheid zijn geplaatst. Deze leden vragen wat met deze «zekere accentuering» wordt bedoeld en of een dergelijke aangepaste wijze van werken ook een nadere scholing of training van de betrokken medewerkers vergt en zo ja, op welke termijn zijn alle betrokkenen in staat op deze wijze hun werkzaamheden te gaan verrichten.

De inlichtingen- en veiligheidsdiensten kunnen op grond van hun bestaande taakomschrijving ook thans dreigingsmeldingen en dreigingsinschattingen leveren aan de Coördinator Bewaking en Beveiliging (CBB). Daartoe wordt nagegaan in hoeverre vanuit de personen en organisaties waarnaar de diensten op grond van hun bestaande taakopdracht onderzoek doen, een dreiging uitgaat naar personen, objecten en diensten in het rijksdomein. Binnen de AIVD zijn organisatorische maatregelen getroffen om te waarborgen dat informatie over dreigingen waarover de operationele teams beschikken kan worden gebruikt ten behoeve van het stelsel. Het daartoe instrueren en zo nodig scholen en trainen van de betrokken medewerkers is een doorlopende activiteit. MIVD levert op

grond van haar taakomschrijving eveneens dreigingsmeldingen en dreigingsinschattingen aan de CBB. Zij doet dit echter, gezien haar taakomschrijving, vanuit de informatie die zij verkrijgt vanuit haar primaire defensiegerelateerde taak. Binnen de MIVD wordt eveneens aandacht besteed aan het instrueren van het personeel om voor het rijkso domein relevante informatie, verkregen vanuit haar primaire taak, aan te leveren.

Deze leden vinden de omschrijving «potentiële dreigingen» niet duidelijk en zij vragen de regering dan ook om aan de hand van een aantal voorbeelden te illustreren wat het inhoudelijke verschil is tussen «dreigingen» aan de ene kant en «potentiële dreigingen» aan de andere kant.

Wij zijn het met deze leden eens dat moeilijk is het verschil tussen dreigingen en potentiële dreigingen te definiëren. Zowel in de stelselnota als in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel worden concrete en potentiële dreigingen tegenover elkaar gesteld. In de taakomschrijving van de AIVD wordt gesproken over *organisaties en personen die door de doelen die zij nastreven, dan wel door hun activiteiten aanleiding geven tot het ernstige vermoeden dat zij een gevaar vormen voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde, dan wel voor de veiligheid of voor andere gewichtige belangen van de staat*. Dit soort gevallen duiden we aan als concrete dreiging. Het gaat hier om de organisaties en personen waar de AIVD zich van oudsher mee bezig houdt: terroristen, gewelddadige activisten en dergelijke. In het kader van de risico-benadering zal het ook mogelijk moeten zijn om onderzoek te doen naar organisaties en personen die geen aanleiding geven tot een ernstig vermoeden als bedoeld in de taakomschrijving van de AIVD. Denk hier bijvoorbeeld aan iemands burens of vrienden of aan de verenigingen waar hij of zij lid van is. Toch zal het, wil er sprake zijn van een verantwoorde dreigings- of risicoanalyse, ook mogelijk moeten zijn om na te gaan of er uit die in eerste instantie onverdachte hoek wellicht toch een dreiging kan komen. Dit soort gevallen duiden we aan met potentiële dreiging.

Deze leden vragen vervolgens naar een indicatie van het aantal risicoanalyses dat jaarlijks zal worden opgesteld en over de daarvoor benodigde capaciteit.

Na ommekomst van de onderhavige wijziging van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (WIV 2002) zal ten aanzien van de Koningin, de minister-president en de overige bewindslieden en hun woningen standaard een risicoanalyse worden gemaakt. Het betreft enige tientallen personen. Voor het overige zal hierover steeds worden besloten aan de hand van een geconstateerde dreiging. Wat betreft de capaciteit kan verwezen worden naar de hierboven al aangehaalde terrorismebrief. Zo nodig zullen prioriteiten gesteld worden aan de hand van de concrete omstandigheden, zoals de ernst en de waarschijnlijkheid van een dreiging.

Deze leden stelden enige vragen over het onderscheid tussen dreigingsanalyses inzake nationale veiligheid (uit te voeren door AIVD en MIVD) en die inzake openbare orde en strafrecht (uit te voeren door KLPD). In het kader van het stelsel van bewaken en beveiligen ontvangt de CBB afzonderlijke dreigingsanalyses van de drie betrokken diensten. Het voordeel daarvan is dat zij alle drie daarbij hun eigen invalshoek kiezen: algemeen inlichtingenmatig, strafrechtelijk/openbare orde en militair inlichtingenmatig. Zoals in de stelselnota is uiteengezet worden deze analyses vervolgens geëvalueerd door de CBB en besproken in het Afstemmingsoverleg Bewaking en Beveiliging (ABB). Op basis van de uitkomst van het ABB en het Uitvoeringsoverleg stelt de Evaluatiedriehoek vervolgens de ernst en waarschijnlijkheid van de dreiging alsmede de maatregelen vast.

De leden van de VVD-fractie vragen zich af waarom de risicoanalyse ook dreiging van criminaliteit en verstoring van de openbare orde betreft, en de dreigingsanalyse alleen betrekking heeft op de nationale veiligheid. Wij wijzen erop dat bij een dreigingsanalyse concrete en potentiële dreigingen tegen één of meer personen, objecten of diensten worden geanalyseerd. Deze dreigingen kunnen voortkomen uit de sfeer van criminaliteit of openbare orde (reischoppers). In dat geval wordt de dreigingsanalyse opgesteld door de politie. Ook kan de dreiging voortkomen uit de sfeer van de nationale veiligheid, dat wil zeggen uit de organisaties en personen die tot het taakveld van de AIVD of de MIVD behoren. In dat geval wordt de dreigingsanalyse opgesteld door de AIVD en/of de MIVD. Bij een risicoanalyse worden concrete en potentiële dreigingen uit de sfeer van criminaliteit, openbare orde en nationale veiligheid samen geanalyseerd en afgezet tegen het weerstandsvermogen van de betrokken persoon, object of dienst. In de stelselnota is uiteengezet waarom ervoor is gekozen deze taak bij de AIVD onder te brengen. Daarbij verstrekt de politie, doorgaans het KLPD, aan de AIVD informatie over de dreigingen op het terrein van criminaliteit en openbare orde.

De leden van de D66-fractie vragen zich af in hoeverre de dreigingsanalyse zonder aanpassing van de bestaande wettelijke taken mogelijk is. Zowel voor de dreigingsanalyse als voor de risicoanalyse is het noodzakelijk om niet alleen de concrete dreigingen, zoals die in de taakomschrijving van met name de AIVD staan aangegeven in ogenschouw te nemen, maar ook potentiële dreigingen te kunnen onderzoeken. Het onderzoek naar potentiële dreigingen ten behoeve van het stelsel van bewaken en beveiligen zal pas na wetswijziging mogelijk zijn.

De leden van de D66-fractie stellen voorts enige vragen over het aantal personen dat op dit moment beveiligd wordt. Op dit moment worden er enige tientallen personen beveiligd, variërend van licht, matig tot zwaar. Deze beveiliging is deels standaard, deels staat zij in verband met een dreiging, overeenkomstig de uitgangpunten van het stelsel. Het kan zowel betreffen beveiliging door het regionale politiekorps, door de DKDB als door de Kmar/BSB, en op geëvalueerde momenten dan wel permanent. In voorkomende gevallen bieden de DKDB en de Kmar/BSB bijstand aan de regionale politiekorpsen. Het afgelopen jaar is een stevige toename van het aantal verzoeken voor persoonsbeveiliging geconstateerd. In de terrorismebrief (brief van 24 januari 2005, Kamerstukken II 2004/05, 29 754, nr. 5) staat vermeld dat de DKDB zal worden versterkt met 235 fte's.

De risicobenadering

De leden van de PvdA fractie vragen zich af hoe een analyse/onderzoek wordt afgebakend nu een behoorlijke grote groep van betrokkenen bij een potentieel bedreigde genoemd wordt en of dit met voorbeelden kan worden verduidelijkt.

In de eerste plaats, zo antwoorden wij deze leden, geldt bij deze afbakening het noodzakelijkheids criterium van de voorgestelde artikelen 6a, tweede lid, en 7a, tweede lid, WIV 2002. Met andere woorden de diensten zijn in deze gevallen slechts bevoegd onderzoek te doen als de ten behoeve van de betreffende dreigingsanalyse of risicoanalyse verzamelde informatie dat noodzakelijk maakt. Hoe die noodzaak in een concreet geval uitpakt zal, geheel afhangen van de omstandigheden van het geval. Zo kan uit het gesprek met een persoon voor wie een dreigings- of risicoanalyse wordt opgesteld of met degene die voor zijn veiligheid verantwoordelijk is blijken dat zij signalen hebben opgevangen die erop zouden kunnen wijzen dat bijvoorbeeld iemand uit de omgeving van betrokkene een wrok jegens hem koestert. In een dergelijk geval moet vastgesteld

kunnen worden of er achter die signalen een werkelijke dreiging schuil gaat. De situatie is zeker niet zo dat er aanleiding is tot het ernstige vermoeden uit de taakomschrijving van de AIVD. Wel is er sprake van een potentiële dreiging en in het kader van het opstellen van de dreigings- of risicoanalyse dient een dergelijke potentiële dreiging onderzocht te kunnen worden. Omdat niet tevoren aangegeven kan worden uit welke hoek signalen kunnen komen die onderzoek noodzakelijk maken worden in de memorie van toelichting voorbeelden gegeven om duidelijk te maken dat het om in beginsel volstrekt onverdachte personen kan gaan.

Deze leden vragen ook waarom de risicobenadering beperkt is tot personen die behoren tot het zogeheten landelijke domein en hoe deze verbijzondering zich verhoudt tot de belofte van de regering dat er geen verschil in kwaliteit mag bestaan tussen het centrale en decentrale domein.

Ten aanzien van het rijkso domein geldt dat de overheid een bijzondere verantwoordelijkheid heeft voor een beperkte groep personen, objecten of diensten vanwege het nationale belang dat met hun veiligheid en hun ongestoord functioneren is gemoeid. Daarbij gaat het niet alleen om repressief optreden (bijvoorbeeld het treffen van persoonsbeveiliging) maar ook om preventieve maatregelen zoals het treffen van beveiligingsmaatregelen aan huis en/of auto en het maken van een risicoanalyse. Het gaat erom dat er een coördinatiemechanisme op rijksniveau bestaat voor een beperkte groep ambtsdragers met nationale/internationale uitstraling ten aanzien van wie de staat een bijzondere verantwoordelijkheid neemt indien hun veiligheid in het geding komt. Indien dat decentraal van toepassing is, kan er ook een risicoanalyse gemaakt worden. De betreffende persoon wordt dan toegevoegd aan de limitatieve lijst en aan de AIVD wordt verzocht ter zake een risicoanalyse op te stellen.

De leden van de VVD-fractie vragen zich af wat het criterium is als de AIVD de mogelijkheid krijgt een dreigings- of risicoanalyse te maken zonder dat er sprake is van een concrete dreiging. In dit verband vragen zij wanneer iemand bijvoorbeeld een potentieel bedreigde is.

Als de AIVD tot taak krijgt ten behoeve van een persoon in het rijkso domein een dreigings- of een risicoanalyse te maken, moet niet alleen worden nagegaan in hoeverre er jegens deze persoon concrete dreigingen bestaan, dat wil zeggen dreigingen vanuit de personen en organisaties die voldoen aan het criterium in de taakomschrijving van de AIVD, te weten *dat zij door de doelen die zij nastreven, dan wel door hun activiteiten aanleiding geven tot het ernstige vermoeden dat zij een gevaar vormen voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde, dan wel voor de veiligheid of voor andere gewichtige belangen van de staat.* In het kader van de risicobenadering zal ook onderzocht moeten worden of er vanuit personen en organisaties die *niet* vallen onder het criterium van de taakomschrijving van de AIVD mogelijk een dreiging komt jegens de betrokken persoon. Als er in de memorie van toelichting wordt gesproken over de (potentieel) bedreigde wordt daarmee bedoeld dat ook wordt nagegaan in hoeverre er uit in beginsel niet verdachte hoek jegens hem of haar mogelijk sprake is van een dreiging.

Deze leden vragen voorts of, nu ook de omgeving van een (potentieel) bedreigde meegenomen kan worden in een risicoanalyse, het dan zal gaan om een standaard kring die in alle gevallen zal worden meegenomen of dat in elk concreet geval zal worden bekeken in hoeverre dit wenselijk is.

Zoals wij hierboven al aangaven bij de beantwoording van een vraag van de leden van de fractie van de PvdA naar de afbakening van de te onderzoeken groep zullen het steeds de concrete omstandigheden van het geval zijn die bepalen wanneer de noodzaak zich voordoet om onderzoek te

doen. Over het algemeen zal er sprake zijn van opgevangen signalen die nader onderzocht dienen te worden, teneinde vast te stellen in hoeverre er feitelijk sprake is van een risico, waarmee in de dreigings- en risicoanalyse rekening moet worden gehouden.

Deze leden vragen voorts, wanneer er geen sprake hoeft te zijn van concrete of potentiële dreiging voor een risicoanalyse, in welk geval het KLPD dan informatie verstrekt ten behoeve van een risicoanalyse aan de AIVD en om wat voor informatie het dan gaat.

Een risicoanalyse heeft betrekking op dreigingen die zowel op het terrein van de nationale veiligheid als op dat van de criminaliteit of de openbare orde kunnen liggen. De AIVD stelt de risicoanalyses op en is wat betreft dreigingsinformatie op die laatste twee terreinen afhankelijk van de informatie die het KLPD aan de AIVD verstrekt. Dat wordt bedoeld met de informatie die het KLPD verstrekt ten behoeve van de risicoanalyse. In de definitie van risicoanalyse wordt overigens wel degelijk uitgegaan van het begrip concrete of potentiële dreiging.

Begrenzings van de nieuwe taak

De leden van de PvdA-fractie stellen enkele vragen over de basis waarop beide ministers komen tot het oordeel dat dreigings- en risicoanalyses moeten worden vervaardigd.

Het oordeel dat dreigings- of risicoanalyses moeten worden vervaardigd kan gebaseerd zijn op de melding van een incident, op informatie uit open bronnen, op justitiële informatie, bij voorbeeld op basis van CIE-informatie. Deze beoordeling kan ook gebaseerd zijn op dreigingsmeldingen of inschattingen van de inlichtingendiensten. De ministers hebben de bevoegdheid tot het evalueren en beoordelen van de informatie op basis waarvan besloten wordt tot de wenselijkheid van het opstellen van dreigings- en risicoanalyses, gemandateerd aan gespecialiseerde deskundigen. Het verzoek om een dreigings- of risicoanalyse op te stellen wordt gedaan namens de ministers door de Coördinator bewaking en beveiliging (CBB), die ressorteert onder de Nationaal coördinator terrorismebestrijding (NCTb). Dit gebeurt in zorgvuldig overleg met en afstemming tussen de betrokken partijen. De ministers betrachtingen zelf de nodige distantie ten aanzien van de uitkomst van dit beoordelingsproces. Wij verwachten dan ook niet dat een situatie waarbij de ministers niet tot overeenstemming kunnen komen zich in de praktijk zal voordoen.

De leden van de PvdA-fractie vragen voorts in hoeverre en hoe de te beveiligen persoon betrokken wordt bij het opstellen van een analyse. De te beveiligen persoon wordt betrokken bij het opstellen van een analyse doordat deze analyse mede wordt opgesteld aan de hand van de informatie die betrokkene zelf verstrekt. Dit gebeurt door het invullen van een daartoe ontworpen enquêteformulier met gerichte vragen en door een persoonlijk gesprek met betrokkene. Medewerking (facultatief) van betrokkene is daarbij gewenst en noodzakelijk voor een goede analyse.

Zij vragen in dit verband tevens in hoeverre betrokkene van de analyse op de hoogte wordt gebracht.

Wij antwoorden deze leden dat de te beveiligen persoon op de hoogte wordt gebracht van het voornemen om een analyse te maken, dan wel van het bestaan van een uitgevoerde analyse. Hij of zij krijgt geen inzage in de opgestelde analyse, wel kunnen de uitkomst of de hoofdlijnen van de analyse aan hem of haar worden meegedeeld.

De leden van de VVD-fractie vragen wat er gebeurt als de overeenstemming bij de ministers ontbreekt bij het verzoek om iets of iemand van de

zogenaamde limitatieve lijst van het rijksdomein te onderwerpen aan een risicoanalyse.

Zoals wij reeds opmerkten in antwoord op vragen van de leden van de PvdA-fractie verwachten wij niet dat dit ontbreken van overeenstemming zich in de praktijk zal voordoen. In de praktijk geschiedt het verzoek iets of iemand van de zogenaamde limitatieve lijst van het rijksdomein te onderwerpen aan een risicoanalyse namens de ministers door de CBB, die ressorteert onder de NCTb. Dit gebeurt in zorgvuldig overleg met en afstemming tussen de betrokken partijen.

Deze leden vragen voorts in hoeverre er een extra mogelijkheid wordt gecreëerd voor onvoorzienbare gevallen, bijvoorbeeld voor gevallen die buiten de limitatieve lijst vallen?

Wij antwoorden deze leden dat het mogelijk is ad hoc personen, objecten of diensten toe te voegen aan de limitatieve lijst. Vervolgens kan er op verzoek van de CBB een dreigings- of een risicoanalyse worden uitgevoerd.

De leden van de VVD-fractie vragen of toestemming vereist is voordat een onderzoek gestart kan worden.

In zijn algemeenheid is voor het opstellen van een dreigings- of risicoanalyse geen toestemming van de betrokkene vereist. Wel is de medewerking van betrokkene onontbeerlijk voor het aanleveren van informatie die alleen met diens medewerking kan worden verkregen, bijvoorbeeld ten behoeve van het persoonsprofiel. Als betrokkene medewerking weigert zal dat doorgaans resulteren in een minder goed gefundeerde dreigings- of risicoanalyse.

De leden van de VVD-fractie vragen naar de mogelijkheid voor decentrale overheden om te verzoeken tot het instellen van een dreigings- of risicoanalyse door de AIVD.

Wij antwoorden deze leden dat die mogelijkheid bestaat. Decentrale overheden kunnen daartoe een verzoek richten aan de CBB. Als de CBB ermee instemt, wordt het betreffende object ad hoc toegevoegd aan de limitatieve lijst en kan een dreigings- of risicoanalyse worden opgesteld.

De leden van de GroenLinks-fractie stellen enkele vragen naar aanleiding van het gekozen systeem waarin zowel de minister van Binnenlandse Zaken als de minister van Justitie moeten verzoeken om het opstellen van dreigings- en risicoanalyses.

Wij verwijzen deze leden naar het antwoord dat wij hierboven hebben gegeven op vergelijkbare vragen van de leden van de PvdA-fractie.

De leden van de D66-fractie vragen om een toelichting bij het begrip «voorstelbaar» in de memorie van toelichting in samenhang met de discussie over de definitie van het begrip «ernstig vermoeden» tijdens de parlementaire behandeling van de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten 2002 (25 877). Zij vragen of er buitenlandse inlichtingendiensten bekend zijn die het begrip «voorstelbaarheid» hanteren als onderzoeksgrond.

In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat onderzoek door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten uitsluitend mogelijk is als dat noodzakelijk is met het oog op het opstellen van een verantwoorde dreigings- of risicoanalyse. Het begrip voorstelbaar wordt daarbij gehanteerd om aan te geven dat onderzoek noodzakelijk zal zijn als het op basis van de uit de beschikbare bronnen binnengekomen informatie voorstelbaar is dat bepaalde personen een gevaar vormen voor de persoon, het object of de dienst waarvoor de dreigings- of risicoanalyse wordt opgesteld, zonder dat voldaan is aan de criteria die onderzoek door de diensten op basis van hun andere taken legitimeren. Er is dus geen sprake van het ernstige

vermoeden als bedoeld in artikel 6, tweede lid, onder a, WIV 2002, maar er moet wel nagegaan kunnen worden of er feitelijk sprake is van een risico. Het kan daarbij gaan om in beginsel volstrekt onverdachte personen, maar waarvan het toch, bijvoorbeeld in verband met opgevangen signalen, voorstelbaar wordt geacht dat zij een gevaar vormen. In een dergelijk geval zal het mogelijk moeten zijn te onderzoeken in hoeverre er feitelijk sprake is van een risico, waarmee in de dreigings- en risicoanalyse rekening moet worden gehouden. Andere landen hebben hun stelsel van bewaken en beveiligen veelal op een andere manier vorm gegeven dan dat in Nederland het geval is. Men gaat daarbij meer uit van standaard beveiligingsarrangementen gekoppeld aan bepaalde functies. Voor zover de beveiliging is gebaseerd op de uitkomst van dreigings- en risicoanalyses zoals dat in het Nederlandse stelsel het geval is, is het opstellen daarvan doorgaans ondergebracht bij diensten die ook voor het uitvoeren van de bewaking of de beveiliging als zodanig verantwoordelijk zijn, zoals politiediensten of speciale beveiligingsdiensten.

Ook de leden van de D66-fractie stellen enige vragen over de besluitvorming ten aanzien van het verzoek van beide ministers om een risicoanalyse op te stellen.

Wij verwijzen deze leden naar het antwoord dat wij hierboven hebben gegeven op vergelijkbare vragen van de leden van de PvdA-fractie.

Voorts vragen deze leden of er voor de taken van de diensten inzake het stelsel van bewaken en beveiligen dezelfde notificatieregels gelden als voor de andere taken van de diensten.

Op grond van artikel 18 WIV 2002 mogen ten behoeve van de specifieke taken van de diensten ten behoeve van het stelsel van bewaken en beveiligen (dus de e-taak van de AIVD en de f-taak van de MIVD) geen bijzondere bevoegdheden worden uitgeoefend. Aangezien notificatie uitsluitend verplicht is ten aanzien van de uitoefening van (bepaalde) bijzondere bevoegdheden, zijn de notificatieregels op deze taken dus niet van toepassing.

Deze leden vragen zich af hoe een «olievlekwerking» van het nieuwe taakonderdeel van de diensten te voorkomen is. Zij vragen hoe de regering denkt te voorkomen dat op den duur ook bij andere kwesties zoals zware criminaliteit of kinderporno onderzoek door de veiligheidsdiensten kan worden gedaan zonder «ernstig vermoeden» dat de staatsveiligheid in gevaar is.

Wij antwoorden deze leden dat ook onder de vigeur van het huidige wetsvoorstel onderzoek naar criminaliteit bij de politie thuis hoort en dat er bij de regering geen enkele intentie bestaat om de diensten op dit gebied onderzoek te laten doen. Het onderzoek dat de inlichtingen- en veiligheidsdiensten op basis van dit wetsvoorstel zullen kunnen doen is direct gerelateerd aan het stelsel van bewaken en beveiligen en vindt daarbuiten geen toepassing. De regering is niet voornemens de taken van de diensten uit te breiden in de in deze vraag aangegeven richting.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen waarom de regering er niet voor heeft gekozen om, naast de geboden duidelijkheid in de wettekst zelf, zoveel mogelijk duidelijkheid te scheppen en het gedeelte van de stelselnota over het domein van de dreigings- en risicoanalyse en de daarbij in te zetten middelen in de toelichting bij het wetsvoorstel op te nemen. Wij wijzen deze leden erop dat het domein van de risico- en dreigingsanalyse niet in dit wetsvoorstel wordt geregeld. Dit wetsvoorstel verwijst wat dat betreft naar de artikelen in de Politiewet 1993 die na inwerkingtreding van het wetsvoorstel tot wijziging van de Politiewet 1993 in verband met de invoering van een nieuw stelsel voor bewaking en beveiliging van personen, objecten en diensten (Kamerstukken II 2004/05, 30 041, nr. 2)

een wettelijke grondslag zullen bieden voor de aanwijzing van de personen, objecten en diensten in het rijksdomein. De voor het onderzoek in het kader van de nieuwe taak in te zetten middelen staan genoemd in de memorie van toelichting (raadplegen open en gesloten bronnen en horen informanten) en behoeven naar het oordeel van de regeling geen uitvoerige toelichting omdat het hier al bestaande, in de WIV 2002 geregelde middelen betreft. Uit het systeem van de wet vloeit al voort dat ten behoeve van deze taak geen bijzondere inlichtingmiddelen kunnen worden ingezet. In de memorie van toelichting is dit nog eens benadrukt.

Taakomschrijving MIVD

De leden van de CDA-fractie vragen de regering nader in te gaan op de taken van AIVD en MIVD en op de samenwerking in het geval dat de MIVD dreigingsanalyses uitvoert ten behoeve van militaire personen en objecten en de potentiële dreiging afkomstig is van organisaties die ook de AIVD in de gaten zal houden, in verband met een mogelijke bedreiging van civiele personen en objecten.

Wij wijzen deze leden erop dat AIVD en MIVD in zijn algemeenheid nauw samen werken. Basis voor deze samenwerking is artikel 58 WIV 2002, dat regelt dat de beide diensten elkaar zoveel mogelijk medewerking verlenen, o.a. door middel van het verstrekken van gegevens. Deze samenwerking zal zich uiteraard ook uitstrekken tot de taken die beide diensten vervullen en gaan vervullen ten behoeve van het stelsel van bewaken en beveiligen. Bij het opstellen van dreigingsanalyses is ook expliciet aangegeven dat de gegevens waarop deze gebaseerd worden mede afkomstig zijn van de diensten, dat wil zeggen de eigen dienst of de andere dienst (de voorgestelde artikelen 6a, eerste lid, onderdeel d en 7a, eerste lid, onder d). Ook op deze wijze wordt zeker gesteld dat de diensten de in dit kader relevante informatie met elkaar delen.

De leden van de CDA-fractie vragen de regering verder of de capaciteit van de AIVD en MIVD inmiddels voldoende is en wordt uitgebreid om werkelijk uitvoering te geven aan de in deze wet aan deze diensten opgedragen taken.

Om invulling te geven aan het nieuwe stelsel was aanvankelijk voorzien in een versterking van de AIVD met uiteindelijk 50 fte vanaf 2005. Vervolgens is in het kader van de verdere intensivering van de terrorismebestrijding (brief van 24 januari 2005, Kamerstukken II 2004/05, 29 754, nr. 5, blz. 8) besloten tot een structurele verhoging van het budget van de AIVD ten behoeve van de capaciteit voor het vervaardigen van producten in het kader van het stelsel van bewaken en beveiligen. Dit betreft 60 fte extra. Deze uitbreiding zal over een periode tot 2009 geleidelijk gestalte krijgen. De verwachting is dat met deze groei voldoende capaciteit ontstaat voor een adequate invulling van de opgedragen taken. Uiteraard wordt tevens zorg besteed aan de opleiding voor de nieuwe medewerkers die ten behoeve van deze taak worden ingezet. Opbouw van kennis en expertise op dit vlak is een doorlopende activiteit.

Om invulling te geven aan het nieuwe stelsel is voorzien in een versterking van de MIVD met 1,5 fte vanaf 2005. Vanuit de organieke sterkte van de MIVD is nogmaals 0,5 fte losgemaakt om deze versterking aan te vullen tot 2 fte.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben enige vragen over het punt dat de MIVD niet bevoegd is tot het opstellen van een risicoanalyse. Deze leden wijzen er op dat de dreigingsinformatie veelal van de MIVD afkomstig is.

Voor het uitvoeren van dreigingsanalyses is zowel bij de AIVD als de MIVD de benodigde expertise aanwezig. Het uitvoeren van de in het kader van

het stelsel bewaken en beveiligen te verrichten risicoanalyses daarentegen is een specialistische taak waarvoor alleen binnen de AIVD de benodigde expertise aanwezig is. Zoals toegelicht in de stelselnota is ervoor gekozen deze taak bij de AIVD onder te brengen. Aldus wordt optimaal gebruik gemaakt van de bundeling van expertise ten aanzien van deze specialistische taak bij deze dienst en wordt versnippering voorkomen. Daarbij kan worden opgemerkt dat bij het opstellen van een risicoanalyse door de AIVD de dreigingsinformatie uit verschillende bronnen (waaronder de MIVD) afkomstig kan zijn.

Onderzoeksmiddelen

De leden van de VVD-fractie vragen, nu bij het onderzoek ten behoeve van de dreigings- of risicoanalyse van de AIVD uitdrukkelijk geen gebruik mag worden gemaakt van bijzondere inlichtingenmiddelen, of door anderen (OM en politie) vergaarde informatie waarbij wel gebruik is gemaakt van bijzondere opsporingsbevoegdheden mag worden meegenomen in het onderzoek. In dit verband vragen zij tevens of informatie die onrechtmatig is verkregen gebruikt mag worden.

Zoals in de artikelen 6a, eerste lid, onder e en f, en 7a, eerste lid, onder e en f, is aangegeven kunnen dreigings- en risicoanalyses mede gebaseerd worden op informatie die van de politie en het OM afkomstig is. Het gaat dan om informatie die van belang is voor de betreffende dreigings- of risicoanalyse en het is daarbij niet relevant op welke wijze deze informatie is verkregen. Het behoort niet tot de taak en de mogelijkheden van de diensten om de rechtmatigheid van de verkregen informatie na te gaan.

De leden van de D66-fractie stellen enige vragen naar aanleiding van de keuze van de regering om de diensten geen gebruik te kunnen laten maken van bijzondere inlichtingenmiddelen bij de nieuwe taken in het kader van bewaken en beveiligen.

Zoals de regering in de stelselnota heeft aangegeven acht zij het gebruik van bijzondere inlichtingenmiddelen in het kader van het stelsel van bewaken en beveiligen niet proportioneel. Met behulp van interviews met direct betrokkenen en van de informatie die beschikbaar is bij politie en justitie, aangevuld met naslag in de bronnen die de diensten ter beschikking staan kan nagegaan worden in hoeverre er sprake is van potentiële dreigingen. Als er signalen van dat soort dreigingen worden opgevangen kan vervolgens met behulp van bijvoorbeeld informanten vastgesteld worden in hoeverre het hier gaat om dreigingen waarmee rekening moet worden gehouden bij het opstellen van de dreigings- of risicoanalyses. Wij wijzen er daarbij uitdrukkelijk op dat zodra er sprake blijkt te zijn van een dreiging die voldoet aan de criteria voor het optreden van de AIVD op grond van de a-taak (dan wel van de MIVD op grond van de a- of de c-taak) het wel mogelijk is om bijzondere inlichtingenmiddelen in te zetten, uiteraard mits aan het daarvoor geldende afwegingskader is voldaan.

II. ARTIKELEN

Artikel I

Onderdeel A

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de regering waarom, in tegenstelling tot hetgeen gebruikelijk is, in de wettekst zelf geen begripsbepaling is opgenomen van de dreigings- en risicoanalyses die in artikel I worden geïntroduceerd.

Het opstellen van dreigings- en risicoanalyses behoort tot de belangrijkste taken van AIVD en MIVD. Tijdens de behandeling van de WIV 2002 zijn deze begrippen dan ook volop aan de orde geweest. Het opstellen van deze producten vloeit voort uit met name de operationele taken van de diensten, wat betreft de AIVD de a-taak en de d-taak, wat betreft de MIVD de a-, de c- en de e-taak. Het nieuwe element in de taakomschrijving van AIVD en MIVD is dus niet zozeer het opstellen van dreigings- en risicoanalyses, als wel het feit dat dit gebeurt ten behoeve van het stelsel van bewaken en beveiligen, dus ten behoeve van de veiligheid van de personen, objecten en diensten die in het kader van dit stelsel zijn aangevoerd. Een begripsbepaling van dreigings- en risicoanalyses in het kader van dit wetsvoorstel zou miskennen dat het hier gaat om producten die reeds lang tot het standaardarsenaal van de AIVD en MIVD behoren en zou aanleiding kunnen geven tot verwarring.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de criteria voor het onderscheid tussen een continue en een incidentele analyse in de toelichting van het voorliggende wetsvoorstel kunnen worden opgenomen. De stelselnota, waarnaar deze leden verwijzen, geeft aan dat voor een vaste groep binnen het rijksdomein het vervaardigen van risicoanalyses een continu proces is: de Koningin en haar woning/paleizen, de Minister-President en zijn woning en de bewindslieden en hun woningen. Voor een flexibele groep binnen het rijksdomein worden risicoanalyses vervaardigd afhankelijk van het beleid en de te voorziene gebeurtenissen.

Onderdeel H

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of de regering kan meedelen op welke andere manier personen bezwaren kunnen maken tegen de uitkomsten van het nieuwe stelsel van bewaking en beveiliging, nu de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing wordt verklaard. In de voorgestelde uitbreiding van artikel 91 WIV 2002 wordt de AWB niet van toepassing verklaard op de voorbereiding, totstandkoming en tenuitvoerlegging van besluiten die op grond van de nieuwe e- taak van de AIVD en f-taak van de MIVD worden genomen. Het gaat hier om de besluiten van de CBB, gemandateerd door ministers van BZK en van Justitie, om de AIVD en de MIVD te verzoeken een dreigingsanalyse of (alleen AIVD) een risicoanalyse op te stellen. Het karakter van deze besluiten verdraagt zich niet met openbaarheid. Dit laat echter onverlet de mogelijkheden van burgers om te klagen over optreden of vermeend optreden van de diensten bij de Nationale Ombudsman op grond van artikel 83 WIV 2002. Evenals dat ten aanzien van andere taken het geval is kunnen burgers op basis van hoofdstuk 4 van de WIV 2002 een inzageverzoek doen indien zij menen dat op grond van de e-taak van de AIVD of de f-taak van de MIVD hun persoonsgegevens door of ten behoeve van deze diensten zijn verwerkt.

Artikel II

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen waarom de regering, nu een evaluatiebepaling lang niet altijd in een wettekst wordt opgenomen, het noodzakelijk acht de voorgestelde regeling binnen vijf jaar te evalueren. De regering acht het wenselijk de voorgestelde regeling binnen vijf jaar te evalueren omdat het stelsel zowel voor AIVD en MIVD als voor de andere betrokken partijen tal van nieuwe elementen bevat. Zo opereren AIVD en MIVD traditioneel vooral dreigingsgericht, terwijl zij nu ook specifiek vanuit de optiek van de (potentieel) bedreigde onderzoek moeten doen. De samenwerking en de informatie-uitwisseling tussen alle bij het stelsel betrokken actoren is essentieel voor het welslagen van het stelsel. Na vijf

jaar kan gekeken worden of het stelsel inderdaad naar behoren functioneert of dat aanpassingen wenselijk zijn.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
J. W. Remkes